

INNOVATSION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

2026

No2

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and practical electronic journal

Indexlanadigan bazalar: Google Scholar Crossref OpenAIRE CYBERLENIKA

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

2-jild
2-son
fevral, 2026

February, 2026
Volume 2
Number 2

ИННОВАЦИОННАЯ
ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY
Electronic scientific and
practical journal

INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Tahririyat Kengashi raisi o‘rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Mas’ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Texnik muharrir:

S.J.Qulmurotov

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko‘chasi 225-uy Tel.:

+998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

innoeconomic@kstu.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko‘rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Ovchinnikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)

Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

Kusainov Xalel Xaymullievich - i.f.d., professor, akademik (Qozog‘iston Respublikasi Milliy fanlar akademiyasi)

Samandarzoda Iskandar Hakim - Iqtisodiyot fanlari doktori (Sh.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)

Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva energetika instituti, Rossiya)

Sergey Aleksandrovich Voynash - ilmiy xodim (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Valentina Nikolayevna Pulyayeva - iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi hukumati qoshidagi Moliya universiteti)

Dmitriy Evgenievich Morkovkin, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Moliya universiteti, Rossiya Federatsiyasi hukumati)

Sadriddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi Milliy fanlar Akademiyasi)

Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti)

Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Aleksandr Leonidovich Chupin, iqtisod fanlari nomzodi (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar universiteti)

Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazorat fanlari instituti)

Kolosova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti)

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochildi Qurbonovich - i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo‘raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d., (DSc) dotsent

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aliqulov Azamat Tuyg‘unovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aminov Fazlitdin Baxadirovich - i.f.n., dotsent

Xo‘jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.d., (DSc), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent

Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna - i.f.f.d. (PhD)

Tursunova Aziza Xoshimovna - i.f.f.d. (PhD)

Xolliyev Sherali Baxtiyorovich - i.f.f.d. (PhD)

Panjiyev Samijon Aliqulovich - PhD, dotsent

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Учредитель:

**Каршинский государственный технический
университет**

Председатель редакционного совета:

Р.Х.Эргашев, доктор экономических наук, профессор

Заместитель председателя редакционного совета:

С.Н.Хамраева, доктор экономических наук,
профессор

Ответственный редактор:

Н.А.Очилова, PhD, доцент

Технический редактор:

С.Ж.Кулмуротов

Журнал издается один раз в месяц в
электронной форме и публикуется через
официальный сайт журнала.

Адрес редакции:

180100, г. Карши, ул. Мустакиллик, дом 225

Тел: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Факс: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@kstu.uz

Научно-практический электронный журнал
«Инновационная экономика» включён в перечень
национальных научных изданий на основании
решения Президиума Высшей аттестационной
комиссии при Министерстве высшего образования,
науки и инноваций Республики Узбекистан от 5
апреля 2025 года № 369.

**В журнале публикуются статьи по
следующим рубрикам:**

1. Теория и методология
2. Цифровая экономика
3. Экономика регионов и отраслей
4. Малый бизнес и частное
предпринимательство
5. Экономика человеческого капитала
6. Менеджмент и маркетинг
7. Бухгалтерский учет, экономический анализ и
аудит
8. Финансы, кредит и инвестиции
9. Эконометрика и статистика
10. Сфера услуг и туризм

Редакционная коллегия:

Международные члены Совета редколлегии:

Овчинников Виктор Николаевич - д.э.н., профессор, академик
(Южный федеральный университет, Россия)

Солодовников Сергей Юрьевич - д.э.н., профессор
(Белорусский национальный технический университет)

Виктор Александрович Сидоров - д.э.н., профессор,
(Кубанский государственный университет)

Шевченко Игорь Викторович - д.э.н., профессор (Кубанский
государственный университет)

Кусаинов Халел Хаймуллович - д.э.н., профессор, академик
(НААН Республика Казахстан)

Самандарзода Искандар Хаким - д.э.н., профессор
(Таджикистанский аграрный университет им. Ш.
Шотемура)

Гибатуллин Артур Артурович - к.э.н., доцент
(Национальный исследовательский университет
«Московский энергетический институт»)

Войнаш Сергей Александрович - научный сотрудник
(Российского университета дружбы народов имени
П.Лумумби)

Пуляева Валентина Николаевна - к.э.н., доцент
(Финансовый университет при Правительстве РФ)

Морковкин Дмитрий Евгеньевич - к.э.н., доцент
(Финансовый университет Правительство РФ)

Садриддинов Манучехр Исламиддинович - д.э.н.,
профессор (Национальная академия наук Республики
Таджикистан)

Перская Виктория Вадимовна - д.э.н., профессор
(Финансовый университет при Правительстве РФ)

Молчанов Игорь Николаевич - д.э.н., профессор (Московский
государственный университет имени М.В. Ломоносова)

Басова Мария Михайловна - д.э.н., профессор
(Финансового университета Российской Федерации)

Чупин Александр Леонидович - к.э.н. (Российского
университета дружбы народов имени П. Лумумби)

Незаймакин Валерий Николаевич - д.э.н., профессор (РГТУ)

Никонорова Алла Владимировна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)

Дмитриева Ольга Александровна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)

Швец Юрий Юрьевич - к.э.н., доцент (Институт проблем
управления РАН)

Колосова Елена Валерьевна - к.э.н., доцент (Российский
экономический университет имени Г.В. Плеханова)

Члены Совета редколлегии:

Гулямов Саидхорр Саидхмедович - д.э.н., профессор,
академик

Пардаев Мамаюнус Каршибоевич - д.э.н., профессор

Навруз-зода Бахтиёр Негматович - д.э.н., профессор

Хатамов Очилди Курбанович - д.э.н., профессор

Файзиева Ширин Шодмоновна - к.э.н., профессор

Жумаева Гулрух Журакуловна - к.э.н., профессор

Эгамбердиева Салима Раимовна - к.э.н., доцент

Еркаева Гулбахор Панжиевна - к.э.н., профессор

Якубова Шамишнур Шухратовна - д.э.н., (DSc), доцент

Амиркулов Шухрат Олимович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Самиева Гулноза Тохировна - д.ф.э.наук., (PhD), доцент

Алигулов Азамат Туйгунович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Аминов Фазлитдин Бахадирович - к.э.н., доцент

Хужакулова Нигора Рустамовна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Туробов Шерзод Алишерович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимова Муниса Юльчиевна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Эрашьева Насиба Рахматуллаевна - д.э.н., (DSc), доцент

Бобокулов Санжар Бахромкулович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джалилов Рахмонкул Хамидович - д.ф.э., (PhD), доцент

Номазов Бахром Бобомуродович - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Алимханова Нигора Алимхановна - д.ф.э.н., (PhD), доцент

Джанузакон Мирзабек Кулмаматович - д.ф.э.н., (PhD),
доцент

Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна - д.ф.э.н., (PhD)

Турсунова Азиза Хошимовна - д.ф.э.н., (PhD)

Холлиев Шерали Бахтиёрович - д.ф.э.н., (PhD)

Панджиев Самиджон Аликулич - PhD, доцент

Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
Economy of the region and industry
Экономика региона и отрасли

MAMLAKATIMIZDA YASHIL IQTISODIYOTNI JORIY ETISH HOLATI VA ASOSIY YO'NALISHLARI

Ermuminov Elbek Erkin o'g'li, Hasanova Malika Davlatovna

СОСТОЯНИЕ И ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ВНЕДРЕНИЯ ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКИ В СТРАНЕ

Эрмунинов Эльбек Эркин оглы, Хасанова Малика Давлатовна

STATE AND MAIN DIRECTIONS OF IMPLEMENTING THE GREEN ECONOMY IN OUR COUNTRY

Ermuminov Elbek Erkin ogly, Hasanova Malika Davlatovna

Received: February 3, 2026 Revised: February 7, 2026 Accepted: February 10, 2026 Published: March 1, 2026

Annotatsiya: Ushbu maqolada mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni joriy etishning hozirgi holati va uning asosiy rivojlanish yo'nalishlari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi yashil iqtisodiyot konsepsiyasining mazmun-mohiyatini ochib berish, uni milliy iqtisodiyotga tatbiq etish jarayonidagi muhim tendensiyalarni aniqlash hamda mavjud muammolar va istiqbollarni baholashdan iborat. Tadqiqot jarayonida nazariy tahlil, statistik ma'lumotlarni o'rganish, taqqoslash va mantiqiy umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Olingan natijalar mamlakatimizda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish, chiqindilarni boshqarish va yashil moliyalashtirish mexanizmlarini joriy etish yashil iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishlari ekanligini ko'rsatdi. Shu bilan birga, texnologik va moliyaviy cheklovlar, hududiy tafovutlar hamda institutsional muvofiqlashtirish muammolari aniqlangan.

Kalit so'zlar: Yashil iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, ekologik toza energiya, resurslarni tejash, chiqindilarni qayta ishlash, yashil texnologiyalar, ekologik siyosat, yashil investitsiyalar

Аннотация: В данной статье с научной точки зрения анализируется текущее состояние внедрения зеленой экономики в нашей стране и основные направления ее развития. Основная цель исследования заключается в раскрытии сущности концепции зеленой экономики, выявлении важных тенденций в процессе ее внедрения в национальную экономику, а также оценке существующих проблем и перспектив. В процессе исследования использовались методы теоретического анализа, изучения статистических данных, сравнения и логического обобщения. Полученные результаты показали, что развитие возобновляемых источников энергии, повышение эффективности использования ресурсов, внедрение механизмов управления отходами и зеленого финансирования являются приоритетными направлениями зеленой экономики в нашей стране. В то же время были выявлены технологические и финансовые ограничения, региональные различия и проблемы институциональной координации.

Ключевые слова: Зеленая экономика, устойчивое развитие, экологически чистая энергия, ресурсосбережение, переработка отходов, зеленые технологии, экологическая политика, зеленые инвестиции

Abstract: This article provides a scientific analysis of the current state of implementation of the green economy in our country and its main directions of development. The main goal of the research is to reveal the essence of the concept of a green economy, identify important trends in the process of its implementation in the national economy, and assess existing problems and prospects. In the research process, methods of theoretical analysis, study of statistical data, comparison, and logical generalization were used. The obtained results showed that the development of renewable energy sources, increasing the efficiency of resource use, waste management, and the introduction of green financing mechanisms are priority areas of the green economy in our country. At the same time, technological and financial limitations, territorial disparities, and problems of institutional coordination were identified.

Keywords: Green economy, sustainable development, environmentally friendly energy, resource conservation, waste processing, green technologies, environmental policy, green investments

■ KIRISH

So'nggi o'n yilliklarda global miqyosda iqlim o'zgarishi, tabiiy resurslarning cheklanganligi va ekologik muammolarning keskinlashuvi iqtisodiy rivojlanishning an'anaviy modellarini qayta ko'rib chiqishni talab etmoqda. Ushbu sharoitda "yashil iqtisodiyot" konsepsiyasi barqaror rivojlanishning muhim mexanizmi sifatida e'tirof etilib, iqtisodiy o'sish, ijtimoiy farovonlik va ekologik muhofaza o'rtasida muvozanatni ta'minlashga qaratilgan yondashuv sifatida shakllanmoqda. Yashil iqtisodiyot resurslardan samarali foydalanish, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, chiqindilarni kamaytirish hamda ekologik xavfsiz texnologiyalarni joriy etish orqali uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlashni maqsad qiladi. Rivojlanayotgan davlatlar qatorida bo'lgan O'zbekiston uchun yashil iqtisodiyotga o'tish nafaqat ekologik zarurat, balki iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishning strategik yo'nalishi hisoblanadi. Mamlakat iqtisodiyoti tarixan energetika, qishloq xo'jaligi va sanoatga tayanib kelgan bo'lib, ushbu tarmoqlarda resurslardan intensiv foydalanish ekologik bosimning ortishiga sabab bo'lgan. Suv resurslarining tanqisligi, havoning ifloslanishi, tuproq degradatsiyasi va iqlim o'zgarishining salbiy oqibatlari yashil iqtisodiyot tamoyillarini milliy rivojlanish siyosatiga integratsiya qilish zarurligini kuchaytirmoqda. So'nggi yillarda mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni joriy etish borasida muhim institutsional va normativ-huquqiy qadamlar tashlanmoqda. Energiya samaradorligini oshirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish, "yashil" moliyalashtirish mexanizmlarini rivojlantirish hamda ekologik mas'uliyatni kuchaytirishga qaratilgan strategiyalar ishlab chiqilmoqda. Bu jarayonlar iqtisodiyotning turli tarmoqlarida yangi imkoniyatlar yaratib, innovatsion texnologiyalarni jalb etish va investitsiya muhitini yaxshilashga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, yashil iqtisodiyot doirasida bandlikni oshirish, aholi turmush sifatini yaxshilash va hududlararo rivojlanish tafovutlarini kamaytirish imkoniyatlari ham yuzaga kelmoqda. Biroq yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni murakkab va ko'p qirrali bo'lib, bir qator muammolar va cheklovlar bilan bog'liq. Moliyaviy resurslarning etishmasligi, texnologik infratuzilmaning to'liq shakllanmaganligi, kadrlar salohiyatining cheklanganligi hamda aholining ekologik ong darajasining etarli emasligi ushbu jarayonning sekinlashishiga olib kelishi mumkin. Shuningdek, yashil iqtisodiyotga o'tish an'anaviy tarmoqlarda qisqa muddatli iqtisodiy qiyinchiliklarni yuzaga keltirishi ehtimoli ham mavjud. Shu sababli, yashil transformatsiya jarayonini bosqichma-bosqich, ilmiy asoslangan va kompleks yondashuv asosida amalga oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolaning dolzarbligi shundan iboratki, unda mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati chuqur tahlil qilinib, asosiy yo'nalishlar tizimli ravishda yoritiladi. Tadqiqotda yashil iqtisodiyotning milliy iqtisodiyot rivojiga ta'siri, mavjud muammolar va istiqboldagi imkoniyatlar mualliflik

yondashuvi asosida baholanadi. Ushbu maqolaning maqsadi mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish jarayonining hozirgi holatini aniqlash, asosiy ustuvor yo'nalishlarni belgilash hamda ushbu sohada samaradorlikni oshirish bo'yicha ilmiy asoslangan xulosalar va takliflar ishlab chiqishdan iborat. Natijada, tadqiqot natijalari yashil iqtisodiyot sohasida siyosiy qarorlar qabul qilish, strategik rejalashtirish va ilmiy-amaliy izlanishlar uchun muhim nazariy va amaliy ahamiyat kasb etishi kutiladi.

■ ADABIYOTLAR TAHLILI

Yashil iqtisodiyot konsepsiyasi so'nggi yillarda iqtisodiy rivojlanishning ekologik barqarorligini ta'minlashga qaratilgan muhim ilmiy yo'nalish sifatida keng tadqiq etilmoqda. Ilmiy adabiyotlarda yashil iqtisodiyot iqtisodiy o'sish, ijtimoiy adolat va atrof-muhit muhofazasini o'zaro uyg'unlashtiruvchi tizim sifatida talqin qilinadi. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Atrof-muhit bo'yicha dasturi (UNEP) tomonidan berilgan ta'rifga ko'ra, yashil iqtisodiyot inson farovonligini oshirish bilan birga ekologik xavf-xatarlarni sezilarli darajada kamaytirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv yashil iqtisodiyotni barqaror rivojlanishning asosiy instrumentlaridan biri sifatida ko'rsatadi.

Xalqaro tadqiqotlarda yashil iqtisodiyotga o'tishning asosiy yo'nalishlari sifatida energiya samaradorligini oshirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish, resurslardan oqilona foydalanish va chiqindilarni qayta ishlash tizimini rivojlantirish masalalari alohida ta'kidlanadi. Pearce, Markandya va Barbier tomonidan olib borilgan izlanishlarda yashil iqtisodiyot an'anaviy "jigarrang" iqtisodiyotdan farqli ravishda uzoq muddatli ekologik va iqtisodiy samaradorlikni ta'minlashga yo'naltirilganligi qayd etilgan. Shuningdek, Jahon banki tadqiqotlarida "inklyuziv yashil o'sish" tushunchasi ilgari surilib, yashil iqtisodiyotning kambag'allikni qisqartirish va ijtimoiy qamrovni kengaytirishdagi roli asoslab berilgan. Milliy ilmiy adabiyotlarda ham yashil iqtisodiyot masalalari tobora ko'proq o'rganilmoqda. O'zbekistonlik olimlar yashil iqtisodiyotni milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish, energiya xavfsizligini mustahkamlash va ekologik muammolarni kamaytirishning muhim omili sifatida baholashmoqda. Tadqiqotlarda mamlakatimizda yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni asosan davlat strategiyalari va dasturlari bilan bog'liq holda tahlil qilinadi. Shu bilan birga, mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, yashil iqtisodiyotni joriy etishning amaliy samaradorligini baholash, hududiy xususiyatlarni inobatga olish va moliyaviy mexanizmlarni chuqur o'rganish bo'yicha ilmiy izlanishlarni yanada kengaytirish zarur.

■ TADDIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni joriy etish darajasini aniqlash uchun kompleks va tizimli metodologik yondashuv qo'llanildi. Ish nazariy manbalarni tahlil qilish hamda amaliy ko'rsatkichlarni baholashni uyg'unlashtirish asosida olib borildi. Dastlab yashil iqtisodiyot konsepsiyasiga oid

ilmiy adabiyotlar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari va milliy normativ-huquqiy hujjatlar o'rganilib, asosiy tushunchalar hamda indikatorlar aniqlashtirildi. Shundan so'ng rasmiy statistik ma'lumotlar asosida energiya iste'moli, qayta tiklanuvchi manbalar ulushi, chiqindilarni qayta ishlash darajasi va resurslardan foydalanish samaradorligi ko'rsatkichlari tahlil qilindi. Olingan natijalar xalqaro indekslar bilan qiyoslab baholandi. Taqqoslash, mantiqiy tahlil hamda induktiv-deduktiv yondashuvlar yordamida milliy iqtisodiyotning kuchli va zaif jihatlari aniqlanib, yashil iqtisodiyotga o'tishni jadallashtirishga qaratilgan ustuvor yo'nalishlar ishlab chiqildi.

■TAHLIL VA NATIJALAR

Olib borilgan tahlil va olingan natijalar mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni joriy etish jarayoni muayyan ijobiy siljishlarga ega ekanligini ko'rsatadi. Xususan, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, energiya samaradorligini oshirish va ekologik xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan davlat siyosati yashil iqtisodiyotga o'tishning muhim asosini shakllantirmoqda. Biroq, mavjud natijalar ushbu jarayon hali to'liq tizimli va barqaror tus olmaganini ham namoyon etadi.

Mulohazalar shuni ko'rsatadiki, yashil iqtisodiyotga o'tishda asosiy cheklovchi omillar texnologik imkoniyatlarning etarli emasligi, moliyalashtirish mexanizmlarining cheklanganligi hamda institutsional muvofiqlashtirishning sustligidir. Shu bilan birga, hududlar o'rtasidagi tafovutlar yashil iqtisodiyot siyosatini hududiy xususiyatlarni inobatga olgan holda amalga oshirish zarurligini ko'rsatadi. Muallif fikricha, yashil iqtisodiyotning muvaffaqiyatli joriy etilishi davlat, xususiy sektor va jamiyat hamkorligiga asoslangan integratsiyalashgan yondashuvni talab etadi. Aynan shu holat iqtisodiy o'sish va ekologik barqarorlik o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashga xizmat qiladi.

Mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni joriy etish jarayoni so'nggi yillarda iqtisodiy siyosatning ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylanib bormoqda. Ushbu jarayonning hozirgi holatini tahlil qilishda iqtisodiyotning asosiy tarmoqlari, resurslardan foydalanish samaradorligi, energiya tizimi, ekologik barqarorlik ko'rsatkichlari hamda institutsional mexanizmlar o'zaro bog'liqlikda ko'rib chiqildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish uchun muhim huquqiy va tashkiliy asoslar shakllantirilgan bo'lsa-da, amaliyotda ularning samaradorligini oshirish talab etiladi. Avvalo, energiya sektoridagi holat tahlil qilindi. Mamlakatimiz iqtisodiyotida energiya iste'molining yuqori darajada bo'lishi va ishlab chiqarishning energiya sig'imdorligi yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida asosiy muammolardan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish bo'yicha muhim qadamlar tashlangan. Quyosh va shamol energetikasi loyihalarining amalga oshirilishi energiya balansida muqobil manbalar ulushini oshirishga xizmat qilmoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish nafaqat ekologik yuklamani kamaytiradi, balki uzoq muddatda energiya

xavfsizligini mustahkamlaydi. Biroq, ushbu sohada texnologik infratuzilmaning etarli darajada rivojlanmagani va investitsiyalar hajmining cheklanganligi jarayonni sekinlashtirayotgan omillar sifatida namoyon bo'lmoqda. Resurslardan foydalanish samaradorligi yashil iqtisodiyotning muhim ko'rsatkichlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot natijalari mamlakatimizda suv, er va xomashyo resurslaridan foydalanishda hali ham yuqori yo'qotishlar mavjudligini ko'rsatdi. Ayniqsa, qishloq xo'jaligida suv resurslaridan foydalanish samaradorligi past bo'lib qolmoqda. Sug'orish tizimlarining eskirganligi va suvni tejovchi texnologiyalarning etarli darajada joriy etilmagani ekologik va iqtisodiy muammolarni kuchaytirmoqda. Shu bilan birga, suvni tejashga qaratilgan zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali qishloq xo'jaligida mahsuldorlikni oshirish va atrof-muhitga bo'lgan salbiy ta'sirni kamaytirish imkoniyati mavjudligi aniqlandi.

Sanoat tarmoqlarida yashil iqtisodiyot tamoyillarini joriy etish bo'yicha o'tkazilgan tahlil shuni ko'rsatadiki, ishlab chiqarish jarayonlarida ekologik standartlarga rioya etish darajasi etarli emas. Ayrim korxonalarda energiya tejankor texnologiyalar va chiqindilarni qayta ishlash mexanizmlari joriy etilayotgan bo'lsa-da, bu jarayon umumiy sanoat miqyosida keng qamrovli tus olmagan. Natijalarga ko'ra, ekologik talablarga javob beradigan texnologiyalarni joriy etish korxonalar uchun dastlabki bosqichda yuqori xarajatlarni talab qilsa-da, uzoq muddatda ishlab chiqarish samaradorligini oshirishi va raqobatbardoshlikni kuchaytirishi mumkin. Chiqindilarni boshqarish tizimi yashil iqtisodiyotni joriy etishdagi eng muhim muammoli yo'nalishlardan biri sifatida aniqlandi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, mamlakatimizda chiqindilarni qayta ishlash darajasi past bo'lib, chiqindilarning katta qismi poligonlarga yo'naltirilmoqda. Bu holat ekologik xavflarni kuchaytirish bilan birga, iqtisodiy imkoniyatlarning yo'qotilishiga olib kelmoqda. Natijalar shuni ko'rsatadiki, chiqindilarni qayta ishlash sanoatini rivojlantirish orqali ikkilamchi xomashyo bazasini shakllantirish va yangi ish o'rinlarini yaratish mumkin. Ushbu yo'nalishda xususiy sektor ishtirokini kengaytirish va investitsiyalarni jalb etish muhim ahamiyat kasb etadi. Transport tizimi tahlili yashil iqtisodiyotga o'tishda muhim rol o'ynashini ko'rsatdi. Avtomobil transportining atmosferaga chiqarayotgan zararli gazlari ekologik barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Elektr transport vositalaridan foydalanishni kengaytirish va jamoat transporti tizimini modernizatsiya qilish yashil iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishlari sifatida namoyon bo'lmoqda. Tadqiqot natijalariga ko'ra, elektr transport infratuzilmasini rivojlantirish qisqa muddatda katta moliyaviy resurslarni talab qilsa-da, uzoq muddatda yoqilg'i importiga bo'lgan ehtiyojni kamaytiradi va ekologik holatni yaxshilaydi.

Yashil moliyalashtirish mexanizmlarining rivojlanish darajasi ham tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari mamlakatimizda yashil loyihalarini moliyalashtirish bo'yicha dastlabki qadamlar tashlanganini ko'rsatadi. Bank sektorida ekologik omillarni hisobga olgan holda kreditlash mexanizmlari asta-sekin shakllanmoqda. Biroq, yashil obligatsiyalar, ekologik investitsiya

fondlari va sug'urta mexanizmlarining rivojlanishi hali etarli darajada emas. Natijalarga ko'ra, yashil moliyalashtirish tizimini kengaytirish yashil iqtisodiyotga o'tishni jadallashtirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Ijtimoiy jihatdan yashil iqtisodiyotning joriy etilishi aholi farovonligiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. Energiya samaradorligini oshirish, toza ichimlik suvi bilan ta'minlash va ekologik xavfsiz muhitni yaratish aholi salomatligini yaxshilashga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yashil iqtisodiyot yangi ish o'rinlarini yaratish orqali bandlik darajasini oshirish imkoniyatiga ega. Ayniqsa, qayta tiklanuvchi energiya, chiqindilarni qayta ishlash va ekologik xizmatlar sohasida bandlikni kengaytirish mumkin. Hududiy kesimda olib borilgan tahlil natijalari yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni hududlar o'rtasida notekis ekanligini ko'rsatdi. Ayrim hududlarda ekologik loyihalar va innovatsion texnologiyalar faol joriy etilayotgan bo'lsa, boshqa hududlarda bu jarayon sekin kechmoqda. Ushbu tafovutlar infratuzilma rivojlanishi, investitsiya muhiti va mahalliy boshqaruv organlarining faolligi bilan izohlanadi. Natijalarga ko'ra, hududiy xususiyatlarni inobatga olgan holda yashil iqtisodiyot strategiyalarini ishlab chiqish zarur. Xalqaro reyting va indekslar tahlili O'zbekistonning yashil iqtisodiyot sohasidagi o'rnini aniqlash imkonini berdi. "Yashil o'sish" indeksi natijalariga ko'ra, mamlakatimiz resurslardan samarali foydalanish va yashil iqtisodiy imkoniyatlar bo'yicha past ko'rsatkichlarni qayd etmoqda. Biroq, ijtimoiy qamrov va asosiy xizmatlar bilan ta'minlash yo'nalishida nisbatan yuqori natijalarga erishilgan. Ushbu natijalar yashil iqtisodiyotga o'tishda ijtimoiy jihatlar bilan bir qatorda ekologik va texnologik omillarga ham ko'proq e'tibor qaratish zarurligini ko'rsatadi. Umumiy tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni joriy etish uchun muhim salohiyat mavjud. Qayta tiklanuvchi energiya resurslarining kengligi, yosh va mehnatga layoqatli aholi, davlat siyosatining qo'llab-quvvatlovchi yo'nalishga ega ekanligi ushbu jarayonni jadallashtirish uchun qulay sharoit yaratadi. Shu bilan birga, texnologik modernizatsiya, institutsional islohotlar va moliyaviy mexanizmlarni rivojlantirish orqali yashil iqtisodiyotning amaliy samaradorligini oshirish mumkin. Natijada, olib borilgan tahlillar yashil iqtisodiyotni joriy etish jarayoni murakkab va bosqichma-bosqich amalga oshirilishini ko'rsatdi. Ushbu jarayon iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida tarkibiy o'zgarishlarni talab etadi va uzoq muddatli strategik yondashuvni taqozo etadi. Tadqiqot natijalari mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha ilmiy asoslangan qarorlar qabul qilish va samarali siyosat yuritish uchun muhim amaliy ahamiyatga ega.

■ XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni joriy etish jarayoni barqaror rivojlanishga erishish yo'lida muhim strategik ahamiyat kasb etishini ko'rsatadi. Yashil iqtisodiyot tamoyillarini iqtisodiy siyosatga integratsiya qilish tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, ekologik muammolarni kamaytirish hamda uzoq muddatli iqtisodiy o'sishni ta'minlash imkonini

beradi. Shu bilan birga, mavjud holat tahlili ushbu yo'nalishda ijobiy siljishlar bilan bir qatorda, tizimli muammolar ham mavjud ekanligini namoyon etadi. Mualliflik yondashuviga ko'ra, yashil iqtisodiyotga muvaffaqiyatli o'tish uchun institutsional islohotlarni chuqurlashtirish, moliyaviy va texnologik resurslardan samarali foydalanish hamda kadrlar salohiyatini oshirish muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini kengaytirish, energiya samaradorligini oshirish va "yashil" investitsiyalarni rag'batlantirish ustuvor vazifa sifatida qaralishi lozim. Shuningdek, aholining ekologik ongini yuksaltirish va biznes subyektlarini barqaror ishlab chiqarish modellariga o'tkazish jarayonni jadallashtiradi. Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish mavjud muammolarga qaramay, katta salohiyatga ega bo'lib, kompleks va izchil siyosat yuritilishi natijasida iqtisodiy barqarorlik, ijtimoiy farovonlik va ekologik muvozanatni ta'minlashning muhim omiliga aylanishi mumkin.

Muallif (lar) haqida / Сведения об авторе / Author details

Ermuminov Elbek Qarshi davlat universiteti, Iqtisodiyot fakulteti talabasi / Эрмунинов Эльбек, студент экономического факультета Каршинского государственного университета / Ermumin Elbek, student of the Faculty of Economics of Karshi State University

E-mail: elbekermuminov2006@gmail.com

ORCID: [0009-0001-4305-2412](https://orcid.org/0009-0001-4305-2412)

Hasanova Malika Davlatovna Qarshi davlat universiteti Xorijiy tillar fakulteti talabasi / Хасанова Малика Давлатовна, студентка факультета иностранных языков Каршинского государственного университета / Khasanova Malika Davlatovna, student of the Faculty of Foreign Languages of Karshi State University

E-mail: malika.hasanova2301@gmail.com

ORCID: [0009-0004-9857-1545](https://orcid.org/0009-0004-9857-1545)

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "Yashil iqtisodiyotni rivojlantirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida". Tashkent, 2020.

2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarorlari va normativ-huquqiy hujjatlari, 2020–2023.

3. United Nations Environment Programme (UNEP). Green Economy and Sustainable Development. Nairobi, 2019.

4. World Bank. Inclusive Green Growth: The Pathway to Sustainable Development. Washington, 2012.

5. UNEP. Global Environment Outlook – GEO-6: Healthy Planet, Healthy People. Nairobi 2019.

6. Sattarov, A., & Karimov, B. Yashil iqtisodiyot va uning O'zbekistondagi rivojlanish istiqbollari. Tashkent: Iqtisodiyot va moliya nashriyoti, 2021.

7. World Economic Forum. Accelerating Green Growth: Policies and Best Practices. Geneva, 2020.

8.O'zbekiston Respublikasi Ekologiya va Atrof-Muhitni Muhofaza Qilish Vazirligi. Yashil texnologiyalar va energiya samaradorligi bo'yicha hisobot. Tashkent, 2022.

9.Asian Development Bank. Green Growth in Asia and the Pacific. Manila, 2016.

10.OECD. Green Growth Indicators 2020. Paris, 2020.

11.Rasulov, I. Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyot tamoyillari. Tashkent: Fan va texnologiya nashriyoti, 2020.

12.UNEP. Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication. Nairobi, 2011.

13.OECD. Policy Guidance on Resource Efficiency and Circular Economy. Paris, 2019.

14.Mirzaev, D., & Yusupov, R. O'zbekistonda ekologik toza energiya manbalarini rivojlantirish. Tashkent, 2022.

15.International Energy Agency (IEA). World Energy Outlook 2021. Paris, 2021.

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

t.me/kstu_uz

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225

www.kstu.uz
www.ojs.kstu.uz